

## Jaklič Helena | Moderni časi

**N**a Slovanski cesti sta stanovala dva sanjava človeka. Zvezde sta vpraševala in v oči sta se gledala ali če se je nebo zoblačilo, sta se oba zagledala v oblake in si rekla: »Zbogom! Hladno je.« Milo je tedaj mahnil v kavarno čitat, Nuša pa k prijateljici. Tam je o ljubezni govorila in bilo ji je topleje, kakor če je z njim gledala zvezde. V kavarni pa je Milo mnogo novega zvedel in prebiral, več isker je padlo vanj, kot pa so jih metale njene oči. Pa so ju ljudje po nepotrebnem zvezali, kar radi storijo, posebno še, če se mladi svet roko v roki spreha in se tiho pogovarja. Pa ni dobro vezati, ker je potem tudi razvezati treba, to pa storijo jeziki zelo radi, grdo in pohlepno in mimo resnice, ker mladi ljudje vozlov ne delajo. Nekaterim je namreč vse ljubezen, ker niso nikoli znali zvezd gledati. Mnogi so zaskrbljeni in bi radi vsaki ljubezni blagoslov podelili, boječ se, da se tu in tam ne porazgubi studenček kakor na Krasu, ko pa se da vendar z umetno napeljavo zemljo rodovitno narediti.

Nuša in Milo sta šla torej narazen in v slovo sta si pisala pismo. Milo ga je pisal v kavarni sredi mesta, ko so se na noč začeli zbirati obiskovalci, Nuša pa je pisala s planin. Pismi sta se križali, tako da sta oba ob istem času prejela razrešnico. Nuša se je odločila, da pojde z družbo na Triglav, Milo se je vpisal v društvo šahistov.

Milo piše: »Nušica, mila Nušica, ne zameri, da ti povem resnico. Naveličal sem se takega suhoparnega življenja. Vpisal sem se v klub šahistov in bom šel na turneje. Ti veš moje želje: objeti svet, stisniti ga, izžeti, živeti. Svet mi je kakor dekle, ki bi ga brezumno ljubil. Mislim skoraj odpotovati v Pariz, potem v Berlin, London, v Moskvo, Carigrad. Z brzovlakom preko različnih pokrajin do ognjišča, kjer je vsega dovolj, slasti in bridkosti. V sebi nosim strašno samoto, ki jo moram použivati dan za dnem. Bežim pred samotnimi pokrajinami, da se ne ubijem, hitim v velemesta, da si olajšam vsakdanjo osamljenost. Ne ugiblji, odkod ta moja odločitev. Človek sem, ki se mu nebo več ne odpira.«

Nuša piše: »Milo, tovariš moj, prekrasno je na planinah sredi božjega stvarstva, tik pod nebom, med cvetjem in žarki sonca. Ostanem do konca počitnic, ker mi je prijetno. V meni kipi in vre, se preliva in trga, želim si miru, tišine in samote, da morem prisluhniti svoji pesmi. V meni se dogaja nekaj ogromnega, trgam vse vezi in bežim v divjo naravo. Naveličala sem se gledati zvezde, ker se je v meni sami zaiskrilo in zagorelo. Nekdo, ki se zna igrati s plamenom, naj bi se povzpел v planine. Milo, ne mislim se kmalu vrniti in ko se vrnem, bo z menoj šum zemlje in molk neba. Ti pa posedaš v kavarni.«

Ali minulo je mesec dni in oba sta bila v mestu, v starem gnezd, drug drugemu v napoto, ker sta se poslovila in sta se spet vsak dan videvala. Tako jima je bilo kot vsem nam, ki za velikim življenjem hrepenimo, pa nas naše razmere tiščijo v malem svetu, ki stoji nad nami kakor strog vzgojitelj, da se pohlevno upogibamo, učimo, hodimo v vrsti, še klečat gremo v sili. Zraven pa smo skorajda posebne vrste otroci, ki živimo tako, ker drugače ne gre in ker v nas gorijo silna obzorja in upanja: še se bo tisto dogodilo, za kar živeti velja.

Sile razmer so zopet združile oba. Ničesar se ni dogodilo po čemer sta hrepenela. Morata nekaj ukreniti, da časa ne zamudita, kajti v ozadju vsega človeškega življenja plaši misel, da se morda nikdar ne bo tisto veliko dogodilo. — Taka plašna misel ima veliko moč. No, Nuša in Milo bosta stopila pred oltar, da ne zamudita. Že so ju oklicali prvič. Pametno je ženiti se možu, ko se pomika čez trideseta, da se laže uvrsti v dobo plodonosnega zorenja in pozabi na muhe mladosti in tovariševanja. Nuši pa so se leta pomaknila tja, ko začuti dekle, da ni pametno sami biti, če ima v sebi sočnost in moč in more spremeniti sama sebe v rodovitno zemljo.

Ali kaj da ju skupaj ni dosti videti? No, Nuša je šla s sorodniki na obalo, Milo pa s šahisti v Sofijo. Preden se bodo oklici iztekli, se bosta vrnila, Milo bo prišel na obalo in potem je vse enostavno naprej.

Teden dni je zaspalo, ob drugem oklicu pa glej čudno naključje! Nuša in Milo bereta pismo istega dne. Križali sta se pismi in odgovarjati ne bo treba, ker sta oba enih misli, namreč: naj se tretji oklic odgodi za nedoločen čas. Milo odhaja v Varno na letovišče, Nušo je zajelo veselje na obali.

Lep svet se je odprl njemu pred očmi; toda ko se je gledanju privadil, si je zaželel pogledati drugam. No, dobro. Šahovski kongres bo v Moskvi, v čudovitem mestu. Ali kakor da je zabredel onostran močvirja, tako ga je zgrabilo hrepenenje po Evropi. No, hajdi v Berlin! Mnogo se vidi, mnogo se sliši, ostani v tem raju in novosti ne bo konca. Pa te poprime radovednost in strast. No, kaj pa pravijo v Parizu? Mnogo govorijo, hitro govorijo, mehko in prijetno. Še jih razumeš, ali do-povedati jim nič ne moreš. Pa se spomni Nuše. Bog vedi, če je še na obali? Hitro pismo v roke in črnilo: »Nušica, vračam se domov in zdaj lahko urediš tretje oklice.«

Pismo gre z brzim vlakom, dva dni in bo v njenih rokah. Ali kaj je to? Z naslednjim dnem se oglasi pismonoša v hiši. Nuša piše. Odpre hlastno pismo, morda sta enakih misli in ne bo treba odgovarjati. Že v tretje sta se pismi križali.

Milo čita: »Priatelj moj, čas hiti, dolgočasje me gloje in sem sklenila temu ubežati. Ne razburjaj se in pomisli tole: če bi se vrnila

oba v naše malo gnezdece, bi se staro življenje obnovilo. Ti bi posedal po kavarnah, jaz pri prijateljici. No, odrešiva se tega! Ti si v svetu, usidraj se kjerkoli, če se ti zdi prijetno, jaz odhajam nocoj v Avstralijo. Spoznala sem se z lastnikom velikih plantaž in sem vabljen. Morje, novi svetovi, bogastvo. Včeraj sva obhajala svatbo. Poročili so naju v kapelici na pečinah svetega Ivana. Velik človek je on, svetovnega formata, srečo ima, Anglež po rodu, bivši ameriški farmar v boljših letih. Pa to te več ne zanima. Prosim te še, da urediš tisto stvar z najinimi oklici. No, saj sva poizkušala in poizkušala ali v suši ni vode, če se ne zgodi čudež.»

Milo vrže pismo na mizo, čelo se naguba, zabliška se mu v očeh. Ženska! Zaziblje se mu smeh na ustnih, kakor se ziblje parnik na morju. Nuša se oddaljuje, zagrinjajo jo megle, pali jo južno sonce, sloni na krovu ob luninem soju, morje se srebri... Milo strmi v njeno pismo.

Ulice so vse razsvetljene, po njih stopa človek, ki ne more svojega hrepenenja utešiti. Zgubljeno stopa med veselimi obrazi, zatopljen v mračne misli. Ustavi se sredi pota in se ozre po kavarni. Nekje je pisano o Nuši z velikimi črkami. Morda so ji spremenili ime, morda je Annie. Našel bo in če bi imel prebirati vse časnike od kraja do konca. Annie, sladka Annie! Morda sloni na krovu v bogati pyjami ob lastniku plantaž in govorita zvezdam in šepetata valovom... Čarobna je. Seveda: Nuša ne zna angleški. Dva tuja svetova sta se oslonila in ne bo jima dolgočasno, ker popevata vsak svojo melodijo.

Šahisti sede nepremično ob dolgi mizi, med rameni se jim sklanjajo zasledujoči obrazi. Milo dobiva, zmaguje, časnikarji pišejo njegovo ime, ga ponavljajo s tujim naglasom, prvaki mu stiskajo roko, vsi želijo njegove družbe.

Potem se noč umakne dnevu. Milo drvi v svoj stan, ne da bi se okrepčal v zajutrkovalnici, zakaj velika misel mu je nebo ozarila: organizirati šahovsko turnejo v Avstralijo.

## **Dušan Ludvik | Reci, kdaj...**

Iz srca grenkost izvira:  
roka jo na nit nabira,  
da bo spletla rožni venec  
za ljubezen, ki umira.  
Prepelička vseh sanj mojih,  
reci, kdaj bo v srcu lira  
pela tiho mi o sreči,  
brez grenkobnega nemira?